

vexilologie

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU PŘI OKD PRAHA 3,
obsahující odborná pojednání a informace o vlajkách

52

Ing. Jiří Tenora

STANDARDNÍ VEXILOLOGICKÁ INFORMACE

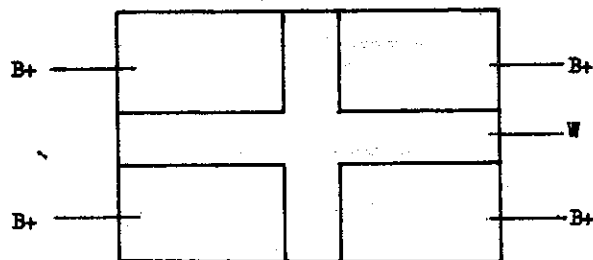
Členům klubu byla "standardní vexilologická informace" předložena k diskusi v č. 47 našeho zpravodaje (1). Není jediným pokusem znormovat informaci o jednotlivé vlajce. Podobnou problematikou se zabývali i povolanější vexilologové. Dr. Atle Grahl-Madsen navrhl "mezinárodní vlajkovou normu" (2) a dr. Whitney Smith popsal "vlajkový informační kód" (3). Zatímco FIAV návrh dr. Grahle-Madsena nepřijala, schválilo plénum FIAV jednomyslně dne 27. srpna 1981 keš dr. Smitha a doporučilo jeho použití všem, kteří se - at už s jakéhokoliv důvodů - zabývají vlajkami.

System "standardní vexilologická informace" sice vznikl později než obě citované soustavy, ale pro nedosta- tečný tok informací nezávisle na nich. Původně jsem jej projektoval pro vlastní potřebu, když jsem poznal, že vel- ké množství vexilologických informací je třeba soustavně uspořádat. Hluběji jsem se tímto tématem začal zabývat, když jsem seznal, že může posloužit i klubu a jeho členům. "Standardní vexilologická informace" zachycuje údaje o vlajce poněkud komplexněji než "vlajkový informační kód" a je proto s ním v podstatě kompatibilní. Dokládá to srovnání obou metod, které uvádím na následující stránce, na příkladu řecké vlajky z roku 1975.

V tomto příspěvku chci vysvětlit, zdůvodnit, rozvést a upřesnit pouze některé z parametrů "standardní vexilolo- gické informace", a to funkci vlajky, časový údaj, označe- ní barev a historický komentář. Citovaný pramen (1) a ten- to článek se vzájemně doplňují. Některé cizí systémy popi- sují nebo komentují poněkud důkladněji, protože předpoklá- dám, že ne každý člen klubu má přístup k originálním zdro- jům.

P u n k t n í k l a s i f i k a c e. Ve své před- nauce, konané v rámci 2. vexilologického kongresu v Gury- chu, odvodnil Smith (4) nutnost klasifikace vlajek podle jejich funkce. Vyšel přitom se dvou poznatků.

Ukázka "vlajkového informačního kódu" (podle Smitha)

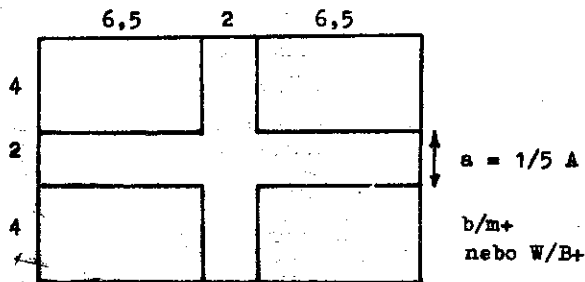

GREECE 7 JUNE 1975 - 22 DECEMBER 1978

2:3

Ukázka "standardní vexilologické informace"

ŘECKO (495) HELLAS

2:3

§ "1975.06.07/1978.12.22"

Knihy o vlajkách často uvádějí ke každému vyobrazení i pojmenování vlajky. Neinformovaný čtenář se však mylí, domnívá-li se, že názvy jako státní vlajka, národní vlajka, námořní vlajka jsou jasné a snadno srozumitelné pojmy. Abych potvrdil tento Smithův poznatek, uvedu na tomto místě namátkou několik příkladů z Herzogovy knihy (5), o níž předpokládám, že ji vlastní téměř každý člen klubu. Na s. 63 je vlajka NDR uvedena jako státní, na s. 253 je československá vlajka uvedena jako národní a obchodní, ačkoliv obě vlajky plní shodné funkce. Naopak jsou jako národní označeny vlajky Indie (s. 100), Malajsie (s. 155), Ománu (s. 187) nebo Polska (s. 202), ačkoliv plní rozdílné funkce.

Kromě toho uvážil Smith, že vlajková terminologie vznikala po staletí v různých zemích nezávisle na sobě a že se tedy jednotlivá pojmenování vlajek pojmově zcela nekryjí. Ve zmíněné přednášce uvedl jako markantní příklad německý název "Kriegsflagge", anglický "ensign" a španělský "bandera nacional", které označují tentýž typ vlajky, jsou tedy sémanticky shodné, morfologicky se však od sebe liší. Složitost této situace mohou doložit dalším příkladem: v představě Čechoslováka je stát vyšší pojem než národ, zatímco v představě Američana je tomu naopak, národy jsou pro něho celé Spojené státy, stát pak pouze jedna z 50 dílčích jednotek tvořících Unii. Z toho je potom možné snadno vyvodit, že u obou budou pojmy státní a národní vlajky představovat vždy něco jiného.

Smith rozděluje vlajky na tři funkční typy, soukromý, veřejný a vojenský a na dvě oblasti používání, pozemní a námořní. Kombinací typů a oblastí použití vznikne definice šesti základních druhů vlajek:

- vlajky vlající na soukromých budovách,
- vlajky vlající na obchodních lodích a jachtách,
- vlajky vlající na veřejných budovách, na služebních autech,
- vlajky vlající na státních lodích, pomocných lodích válečného námořnictva,
- vlajky vlající na kasárnách, muničních skladech, ve výcvikových táborech,
- vlajky vlající na lodích válečného námořnictva.

Co je pro jednotlivou definici důležité (a co Smith neuvádí), je otázka práva a vyvěšovat vlajku. Funkce vlajky je odvozena od práva jejího vyvěšování. Tak jsou státy, kde občan nemá právo vyvěšovat vlajku, v jiných toto právo má, ale je omezeno na národní svátek či jiný památný den, v dalších konečně je toto právo neomezené. Ale žádný občan nemá právo vyvěšovat na svém domě třeba služební nebo vojenskou vlajku.

Pro usnadnění mezinárodního dorozumívání navrhl Smith obrázec (který můžeme nazvat klasifikační mřížkou), znázorňující šest políček. Typy jsou vyjádřeny svislými políčky, oblasti používání vodorovnými políčky. Průsečíky typu a oblasti pak označuje tečkou (plným kolečkem). Ponevadž ne každý vexilolog-amatér má možnost vždy a naprosto přesnosti určit funkci každé vlajky, rozšířil jsem schéma o nový znak, prázdné kolečko. Znáznakuje domněnku, určitou nejistotu v klasifikaci vlajky. Některé vlajky mají pouze jednu funkci, např. britská obchodní vlajka (red ensign), jiné více, např. dánská vlajka a vlašťovím ocašem, nebo dokonce všechny jako např. československá vlajka. Na okraji je nutno uvést, že ve "vlajkovém informačním kodu" schváleném FIAV byla pro leteckou oblast mřížka rozšířena na 9 polí, přičemž pro tuto oblast je vyhrazena horní řada. Používá se pouze tam, kde je nutno vyjádřit platnost vlajky i v letecké oblasti. V úvahu přichází především typ vojenský (vlajka leteckých ozbrojených sil); typ veřejný a soukromý nabývá v posledních letech na významu (vlajky civilních leteckých společností jsou však soukromé vlajky).

I tak je vyvěšování omezeno na pozemní objekty, u letadla samotného nemá vlajka smysl.

Pro tisk na psacím stroji je klasifikační mřížka nevhodná. Doporučuji proto tento způsob psaní:

/ (lomítko) pro oddělení oblastí; před lomítkem použití na souši, za lomítkem použití na moři,
- (pomlčka) pro neobsazené políčko,
x pro plné kolečko,
o pro prázdné kolečko.

Služební vlajka pro použití na souši i na moři by se pak vyjádřila značkou -x/-x-. V textu bychom použili tuto značku, u vyobrazení však klasifikační mřížku, která je náznornější.

Klasifikační mřížka umožňuje celkem 64 kombinací, mnohé z nich jsou však nesmyslné, např. vlajka pro soukromé budovy a válečná plavidla. Proto jich Smith ve své knize (6) uvádí na s. 207 pouze 24. Bylo by potřeba doplnit české názvosloví tak, abychom pro všechny hlavní varianty měli jednoznačný odborný výraz. Dále uvedené výrazy mohou sloužit za diskusní podklad v klubu (první výraz považují za nejvýstižnější):

x-/---- občanská vlajka (vlajka státu, kterou vyvěšuje občan na soukromé budově, na rozdíl od soukromé vlajky, např. firemní),

---/x-- obchodní vlajka (vlajka obchodního loďstva),

-x/---- služební vlajka na pevnině,

---/-x- služební vlajka pro plavidla (vhodnější než "na moři", vlajka se vztahuje též na říčních plavidlech),

--x/---- válečná vlajka, vlajka pozemních ozbrojených sil,

---/---x vlajka ozbrojených plavidel, vlajka válečného námořnictva, námořní vlajka,

xxx/--- národní vlajka na pevnině,

---/xxx národní vlajka pro plavidla,

xxx/xxx národní vlajka.

Výraz "státní vlajka" by zahrnovala vlajky veřejného sektoru (neozbrojeného i ozbrojeného). Vlajky uvedené v Herzogově knize (5) jako národní plní podle Smithe (6) tyto funkce:

Indie -x/----

Malajsie xxx/-x-

Omán xxx/xx-

Polsko xxx/---

To názorně ukazuje, jakou důležitou roli by měla hrát klasifikační mřížka v odborné literatuře. Aplikací tohoto systému jsem s výjimkou dvou Smithových děl (6, 7) prozatím neviděl v žádné jiné publikaci. Avšak ani ve Smithově základním díle (6) nejsou všechny vlajky opatřeny klasifikační mřížkou, např. spolkové státy USA. To by však nemělo nikoho odradit od aplikace mřížky na každé uveřejněné vyobrazení vlajky.

Klasifikace Grahle-Madsena (2) je mnohem podrobnější, neboť se neomezuje na státní vexilologii. Je to dvoumístný číselný kód založený na desetinném třídění, avšak bez návaznosti na Mezinárodní desetinné třídění (MDT). Tato kla-

sifikace je vhodná pro vlajky, prapory a standarty, jež nejsou předmětem státní vexilologie.

Č a s o v ý ú d a j vzniku vlajky (případně i jejího zrušení), o jehož důležitosti není ve vexilologii pochyb, sestává z mezinárodně srozumitelné značky (1) a data zasnámeného podle zásad MDT. Umožňuje té i krácený záznam, opět mezinárodně srozumitelný, v případě, že datum není známo s dostatečnou přesností (desetiletí, století).

U právních norem (ústavy, zákona, nařízení, vyhlášky) bývá rozdíl mezi datem jejího podepsání (potvrzení) a datem její právní účinnosti. Většinou se tím poskytuje čas k vytvoření předpokladů pro sejištění realizace právní normy, např. výrobcům vlajek se poskytuje čas k přeorientování na novou výrobu. Tak obchodní vlajka NDR byla zavedena nařízením ze dne 1. října 1959 s účinností od 6. října téhož roku a zrušena nařízením ze dne 3. ledna 1973 s účinností od 1. května 1973. Pro přesný záznam časového údaje je třeba uvést obě data, aby "standardní vexilologická informace" měla s vědeckého hlediska co nejuplněnější ráz. Ze znaků, jimiž disponuje MDT, se pro tento případ nabízí značka +, přiřazení dvou pojmů, které k sobě patří. Pro shora uvedenou obchodní vlajku bychom použili notaci
§"1959.10.01 + 1959.10.06/1973.01.03 + 1973.05.01"
Úplný název právní normy může být uveden v komentářové části.

O z n a č e n í b a r e v. Barev na vlajkách bylo původně šest, k nim později přistoupily další jako fialová, oranžová, hnědá a další. Mezinárodně se označují šrafovaním (rastrováním) nebo zkratkou převzatou z heraldické angličtiny. V češtině se vžil zkratky o jednom až dvou písmenech.

Vexilologie rozlišuje nejen syté barvy, nýbrž i jejich odstíny a tenové rozdíly. Zatímco heraldika zná jen jednu modrou barvu, rozeznává vexilologie hned několik nuancí této barvy, od velice tmavé (USA), po méně tmavou (ČSSR), střední (Nizozemí), světlejší (Argentina) po bledou (OSN). Činí to pochopitelně značné obtíže, jež některé publikace, např. encyklopedické slovníky, pro zjednodušení obcházejí tím, že rozeznávají nejvýš dva odstíny - tmavší a světlejší modrou.

Necítím se povolán zabývat se tu všemi aspekty problému barev ve vexilologii, chci pouze zdůraznit skutečnost, že v naší disciplíně má barva větší význam než v heraldice a že pro nás vyplývají značné potíže, když chceme barvu jednoznačně vyjádřit. Existují sice vzorníky, ty ale nejsou určeny pro vexilologické účely.

I když návrh dr. Grahle-Madsena (2) nebyl FIAV schválen, stojí za to se jím zabývat. Každé syté barvě je v jeho systému přiřazena jedna číslice, další číslice označuje odstín, který má nebo může mít ve vexilologii význam. Vznikl tak dvoumístný klíč, přičemž sytá barva je zakončena pětkou, nižší čísla označují tmavší odstíny, vyšší pak světlejší. Kromě toho jsou v návrhu nejčastější barvy opatřeny ještě rozlišovacími písmenem, ostatní méně časté odstíny hvězdičkou. Tento rozlišovací znak má však pouze podpůrnou roli a

slouží stejně jen kontrolním účelům při eventuálním elektronickém zpracování dat.

Příklad pro modrou barvu:

5	modrá
51 N	námořnická modrá
52 M	tmavá královská modrá
53 P	královská modrá
55 Q	středně modrá
57 W	císařská modrá
58 R	světle modrá
59 S	blankytně modrá

Systém nemá kód pro některé barvy, např. modrozelenou (Barbados, Anguilla). Nezkoumal jsem, do jaké míry je soustava schopna určit i poetické barvy vlajek některých japonských prefektur. Zdá se, že tato soustava je pro dnešní praktické účely příliš složitá.

V Smithově "vlajkovém informačním kódu" je otázka barvy řešena jednodušším způsobem. Východí sytá barva je označena skratkou z heraldické angličtiny a tmavší odstíny pak + nebo ++, světlejší odstíny značkou - nebo --. Vzniká tak pro každou barvu stupnice o pěti odstínech, což ve vexilologii bohatě stačí. Odstíny však nemají přesné pojmenování. Tento systém je méně složitý, ale více odpovídá praxi.

Jen zřídka je barva zákonem přesně stanovena a vexilologická sdružení sotva mohou přimět zákonodárce, aby ve věci barev vlajek se vyjadřovali vědecky přesně. Kromě toho ne každý výrobce vlajek má na skladě víc než jeden nebo dva odstíny od každé barvy.

V příkladu uvedeném v této stati označuje Smith (3) modrou barvu řecké vlajky z r. 1975 značkou B+, tedy modrou s tmavším nádechem. V tomto zpravodaji jsme se však mohli dočíst o této vlajce: "nebesky modrý list s bílým středovým křížem" (8). V Řecku je nebe barvy B+ až B++, ve střední Evropě vidíme nebe spíš v odstínu B- až B--. Ukazuje to, jak vzdálená je praxe od příliš přesných pojmů.

Rabbewovy úvahy o barvách (cit. v 3) znám pouze z recenze uveřejněné ve francouzském zpravodaji Vexillologia, 1974, sv. III, č. 3, s. 102.

Systém BYRAZ Louise Loynese (citovaný v 2) je schopen vyjádřit jakoukoliv barvu. Zkratky v tomto systému označují subtraktivní složení barvy na bázi podílu základních barev (modré, žluté a červené) a další změny odstínu černou a bílou barvou. Podíl je vyjádřen ve dvanáctinách. Pro "standardní vexilologickou informaci" je to soustava příliš složitá, odstín není na první pohled patrný.

Souhrnně lze říci, že notace barev podle "vlajkového informačního kódu" se nejvíce přibližuje praxi. Není proto důvodu ji nepřijmout. V klubovém měřítku můžeme používat ustálených českých zkratk barev (9), pro mezinárodní výměnu informací jsou pak vhodnější anglické zkratky.

P o l i t i c k o - g e o g r a f i c k é z a ř a z e -

n í vlajky na základě všeobecného pomocného znaku místa MDT je tak obsáhlé téma, že mu bude věnována samostatná stránka v jednom z příštích čísel.

T e x t e v ý k o m e n t á ř je součástí "standardní vexilologické informace" a vhodně doplňuje obrazovou část. Komentář by měl standardně obsahovat historické souvislosti a symboliku barev a emblémů. U symboliky by neměl chybět pramen, což se všeobecně značně zanedbává. Symbolika může totiž být vysvětlena v ústavě nebo zákonu, v důvodové zprávě k zákonu, v projevu státníka, významného státního činitele nebo spisovatele nebo se konečně opírá o tradici, ústní podání. Komentář může rovněž bližší označit barvu, přesný název zákona či nařízení a zvláštní funkci vlajky.

"Standardní vexilologická informace" poskytuje v oblasti státní vexilologie základní údaje o vlajce. Je pro zasvěcence lehece srozumitelná a umožňuje by zjednodušenou výměnu informací v klubovém měřítku. Na mezinárodní úrovni je rovněž použitelná, protože je kompatibilní s "vlajkovým informačním kódem", schváleným FIAV. Domnívám se, že téma standardního popisu vlajek včetně archivace a katalogizace by mohlo být zařazeno na pořad jednání nejbližší výroční schůze klubu.

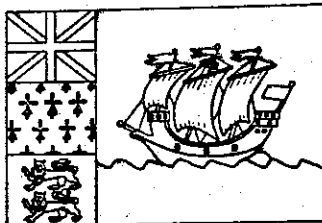
Reman Klimeš

VLAJKY FRANCOUZSKÝCH ZÁMOŘSKÝCH DEPARTEMENTŮ A ÚZEMÍ

Francouzské zámořské državy se dělí do dvou skupin. Jsou to jednak zámořské departementy (Guadeloupe, Saint-Pierre a Miquelon, Francouzská Guyana, Martinik, Réunion), jednak zámořská území (Nová Kaledonie, Wallis a Futuna, Francouzská Polynésie, Francouzská jižní a antarktická území). K nim se připojuje komorský ostrov Mayotte vybavený zvláštním statutem (collectivité territoriale). Trebaže oficiálně se v těchto državách používá pouze francouzská vlajka, disponují dva z těchto departementů a dvě území vlastními regionálními vlajkami, které se při různých, i oficiálních příležitostech veřejně vyvěšují.

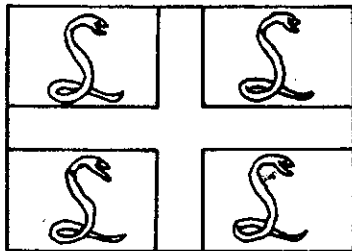
SAINT-PIERRE A MIQUELON. Vlajkový list je tvořen obrasy čtyř jiných vlajek: tři z nich - baskická, kanton z vlajky bretanské a normanská vlajka - jsou umístěny pod sebou ve svislém pruhu u žerdi, čtvrtá zabírá sbyvajícím větší část listu. Ta je azurové modrá (symbol oblohy a moře) a v jejím středu je žlutá trístěžňová plachetnice objevitele J. Cartiera, francouzského mořeplavce, který zde přistál r. 1535. Plachetnice pluje po černé kontuře mořské vlny.

Ve stejné době jako Cartier se vylodili na ostrovech také Baskové, proto baskická vlajka zaujímá čestné místo vpravo nahoře. Je červená se

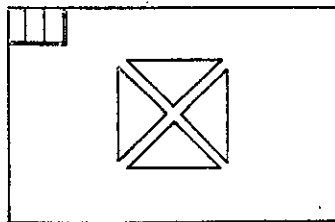

zeleným křížem svatého Patrika, přes nějž je položena bílý kříž svatého Jiří. Pod baskickou vlajkou je kanton britanské vlajky, bílý s černým hermelínem. Po Bascích to byli totiž právě Bretonci, kteří zde přistáli. Je následovali Normané, proto je jako třetí v pořadí obraz normanské vlajky. Ta je červená se dvěma žlutými levharty.

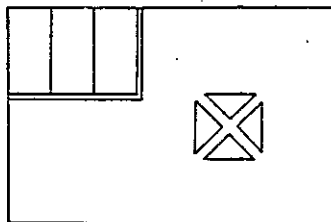
Vlajku užívají místní úřady a organizace, doba jejího zavedení mi však není známa. Statut zámořského departementu mají ostrovy od roku 1976.

MARTINIK. Vlajka ostrova pochází z konce 18. století, kdy byl Martinik pod anglickou nadvládou a tvořil součást kolonie Martinik-Svatá Lucie. Stejně jako na znaku je i na vlajce uprostřed bílý středový kříž, který dělí světle modrý vlajkový list na čtyři pole. V každém z nich je vztyčený, napravo hledící bílý had stylizovaný do podoby písmene L (= Lucia). Podle informací dr. W. Smitha se tato vlajka užívá vedle francouzské trikolory. Martinik je francouzským departementem od r. 1946.

WALLIS A FUTUNA. Regionální vlajka těchto ostrovů je stará královská vlajka krále I. P. Lavaluy z první poloviny 19. století doplněná v kantonu francouzskou trikolorem. Vlajkový list je červený, uprostřed jsou čtyři bílé rovnostranné trojúhelníky obrácené vrcholy do středu vlajky. Francouzskou trikoloru oddělují od červeného pole úzké bílé proušky. Červená barva symbolizuje odvahu, bílá čistotu ideálů, čtyři trojúhelníky značí tři domorodé panovníky (krále Wallisových ostrovů a dva krále z ostrovů Alofi a Futuna) a francouzského residenta. Statut francouzského zámořského území byl ostrovům udělen v roce 1961.

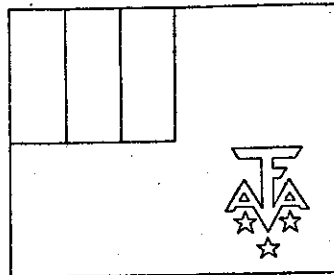

Kromě této podoby vlajky se objevuje ještě varianta s větším kantonem a menšími trojúhelníky. Dr. W. Smith dává však přednost prvnímu vyobrazení.

FRANCOUZSKÁ POLYNÉSIE. Jako regionální vlajka se užívá vlajka tahitská, tvořená třemi vodorovnými pruhy (1:2:1)

v barvě červené, bílé a červené. Její oficiální charakter potvrdil viceprezident vlády Francouzské Polynésie P. A. Sandford v dopise z 22. června 1981. O historii vlajek tohoto zámořského území podrobně pojednala Vexilologie č. 26 (s. 400 až 407) a Vexilologie č. 38 (s. 695). Francouzská Polynésie má statut zámořského území od roku 1958.

FRANCOUZSKÁ JIŽNÍ A ANTAR-KTICKÁ ÚZEMÍ sice nemají vlastní regionální vlajku, má ji však nejvyšší administrátor tohoto zámořského území. Vlajkový list je tmavě modrý, v kantonu má francouzskou trikoleru, na dolní cíp je položen bílý emblém tvořený z písmen TAAF (Terres Australes et Antarctiques Françaises) a tří bílých pěticípých hvězd. Poměr šířky k délce vlajkového listu je 5:6. Zámořské území TAAF bylo vytvořeno dekretem z 20. října 1956 z Kerguelen, Nového Amsterdamu a Svatého Pavla, Crozetových ostrovů a Adéliny země. Vlajka pochází přibližně z téže doby.

Ing. Aleš Brožek

ZPRÁVA Z 10. MEZINÁRODNÍHO VEXILOLOGICKÉHO KONGRESU

Místem letošního vexilologického kongresu se po deseti letech stala opět Velká Británie. Ti, kteří očekávali, že jubilejní desátý kongres překoná všechny předchozí v počtu účastníků, v úrovni přednášek i v organizaci, museli být zklamáni. Aby kongres splnil všechny uvedené požadavky, musela by totiž být jeho organizace svěřena jiné instituci, než jakou je britská Heraldická společnost, jejíž vztah k vexilologii nelze označit za zvlášť vřelý. Navíc by kongres nesměl probíhat v době, kdy se Mezinárodní federace vexilologických společností ocitá v krizi. A tak Nová kolej v Oxfordu hostila od 25. do 30. září 1983 pouze padesátku vexilologů z 12 států. Obzvláště zarážející byla neúčast švýcarských vexilologů a vůbec malá účast Evropanů. Nejpočetnější byli nakonec zastupovní Američané, jichž bylo téměř dvakrát více než vexilologů z pořádatelského státu!

Pořadatelé zajistili účastníkům ubytování, stravu a místnosti pro diskuse a přednášky v oxfordské koleji, ale do odborného programu nijak nezasahovali. Pořadí přednášek si proto museli domluvit sami přednášející v předvečer zahájení kongresu. Abychom nebyli nespravedliví, pořadatelé také objednali autokarový zájezd do kaple svatého Jiří ve Windsoru, lístky na divadelní představení a alternativní výlety do Waddesdon Manoru a záuku v Broughtonu. Vexilologicky zajímavá však byla pouze návštěva kaple ve Windsoru, v níž byly vystaveny prapory všech nositelů Podvazkového řádu.

V průběhu čtyř dnů vyslechli účastníci kongresu 16 referátů přednesených v angličtině a francouzštině (simultánní překlad nebyl zajišťován). S prvním vystoupil B. E. Nicolla, který se zabýval problematikou vývoje poměru šířky vlajkového listu k jeho délce a doporučil zavedení tzv. zlatého poměru 0,618:1. Po něm převzal slovo autor těchto řádků a seznámil přítomné s historií československých vlajek užívaných na plavidlech. Závěr prvního dne patřil opět B. E. Nicollsovi, který poutavě hovořil o vývoji signálních vlajek a diskutoval o vlajkách užitých v bitvě u Trafalgaru.

Druhý den přednášek zahájil J. O'Hara Denny III. referátem o vlajce cincinnatské společnosti. Souvislostmi mezi podobou první americké vlajky a sérií mincí vydaných v roce 1782 se poté zabýval J. G. F. Cahill. D. Drake-Brockman hovořil o využití vexilologických poznatků ve faleristice. Bohatou diskusi vyvolala přednáška V. Jungheho, který pojednal o standardizaci ve vexilologii. Na západoněmecké normě DIN 61 000 ukázal, jak negativní vliv mohou mít normy na vexilologii, avšak zároveň upozornil na existenci mezinárodní normy ISO 150 3166 o kódech zemí, kterou lze využít při zápisu vexilologických údajů.

Opoledne hovořil nejprve W. G. Crampton o tzv. Flaggenstreitu, vlajkovém sporu, ke kterému došlo v Německu ve dvacátých letech tohoto století. Po něm přednášel O. Neubecker o historii albánské státní vlajky.

Třetí den informoval přítomné o vexilologické kolekci v britském vojenském muzeu M. J. R. Allen. Zároveň podal vysvětlení k některým vlajkám, které muzeum zapůjčilo na výstavu přednáškové místnosti v Nové koleji. S velkým zájmem byla vyslechnuta přednáška o vlajkách Abemamy, jednoho z atolů ve státě Kiribati, které se užívaly v 80. a 90. letech minulého století (referoval W. Smith), i pojednání o francouzském oriflamme od D. H. Claybournové.

Závěrečný den hovořila E. H. Blechtová o historii americké vlajky, na níž byla vyobrazena borovice. D. Cernovodanu se ve svém vystoupení zabýval prapory, které se užívaly ve Valašsku, Moldavsku a poté i v Rumunsku v 19. století. J. D. Marill si zvolil pro svou přednášku dubrovnické vlajky. H. R. Boudin přečetl za nepřítomné autory R. E. A. Harnigniese a M. Lupanta pojednání o královských belgických praporech.

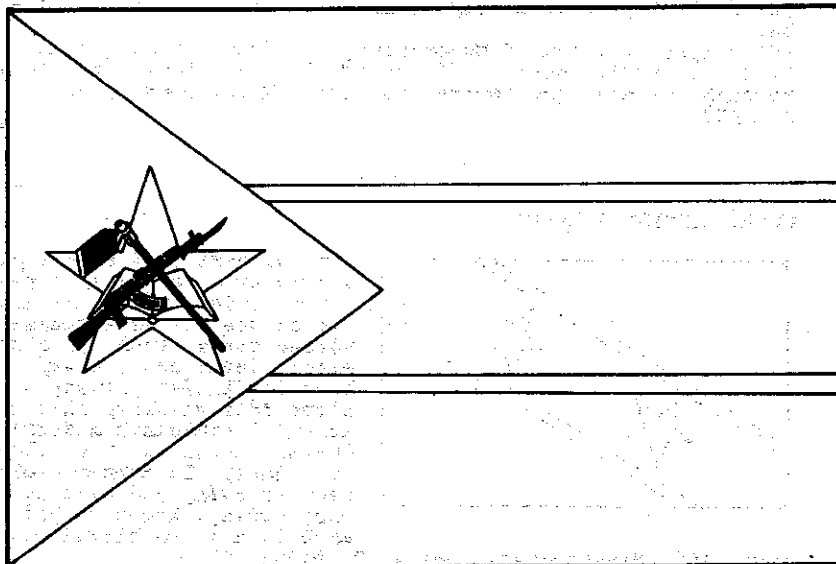
Během kongresu se několikrát sešli zástupci vexilologických společností, které jsou sdruženy ve FIAV. Začátek druhého jednání poznamenala hodinová debata o tom, zda mohou být přítomni na zasedáních FIAV i nečlenové. Nakonec bylo rozhodnuto, že účast ostatních vexilologů na zasedáních FIAV nebude do budoucna omezována. Nebudou však mít hlasovací právo ani právo vyjádřit svůj názor k projednávaným záležitostem. Do funkce prezidenta FIAV a generálního tajemníka FIAV byli jednomyslně schváleni na další volební období Hugh R. Boudin z Belgie a Whitney Smith z USA. Tajemníkem pro kongresy byl zvolen po odstoupení Ottfrieda Neubeckera z funkce v tajném hlasování William G. Crampton z Velké Británie. Na závěr byl

detailně posouzen statut FIAV a do jeho textu byla vnesena řada oprav a doplnků.

Pořadatelem příštího kongresu bude Španělská vexilologická společnost, jeden z nejaktivnějších členů FIAV. Věříme, že to, co jsme očekávali od kongresu v Oxfordu a čeho jsme se žel nedočkali, uvidíme za dva roky v Madridu.

NOVÉ VLAJKY

MOSAMBIK

Koncem dubna 1983 došlo v Mosambiku na 4. kongresu vládnoucí strany FRELIMO ke změně státní vlajky (státní znak byl upraven 1. září 1982 - viz Vexilologie č. 51, s. 1086). Dosavadní státní vlajka, zavedená s vyhlášením nezávislosti země 25. 6. 1975 (Vexilologie č. 16, s. 186 - 187), byla nahrazena vlajkou blízkou vlajce FRELIMO z šedesátých let (ta byla v době od 5. 9. 1974 do 24. 6. 1975 neoficiální národní vlajkou Mosambiku). Jde tedy o tři horizontální pruhy - zelený, černý a červený, oddělené od sebe úzkými proužky bílými (10:1:10:1:10), a o červený klín v křídové části, sahající asi do 4/9 délky vlajkového listu. Do tohoto trojúhelníku je - navíc proti vlajce FRELIMO - vložena žlutá pěticípá hvězda, na níž je bílá rozevřená kniha a přes ni skřížená puška a motyka, jež

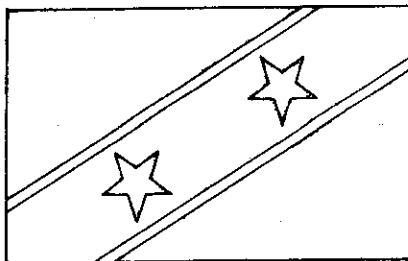
jsou černé s bílými lesky. Tyto tři figury, přerostlé se státního znaku, přesahují z hvězdy do červeného pole. Průměr hvězdy odpovídá asi 4/11 šířky vlajky. Poměr stran vlajkového listu je 2:3.

Podle významu přisuzovaného barvám vlajky FRELIMO i dosavadní státní vlajce lze soudit, že zelená symbolizuje rostlinnou bohatství země, černá africký kontinent, žlutá nerostné bohatství a blahobyt, bílá správnost boje mosambického lidu za svobodu a mír a červená revoluci, ozbrojený boj za národní osvobození a proti kolonialismu. Kniha je symbolem vzdělání, puška představuje obranu a bdělost, motyka rolnickou třídu a zemědělskou výrobu. Symbolika žluté hvězdy není zcela jasná. Vlajka FRELIMO byla při této příležitosti změněna, aby se lišila od vlajky státní. Je nyní červená a v jejím horním rohu je skřížené kladivo a motyka, nad nimi hvězda, vše ve žluté barvě.

(Flag specification of Mozambique, Winchester 1983. Urania č. 9 z r. 1983. Tempo č. 666 ze 17. 7. 1983. Smith, W.: Flags through the ages and across the world, Maidenhead 1975, s. 259)

lm

SVATÝ KRYŠTOF A NEVIS

Dne 19. září 1983 získal plnou nezávislost Svatý Kryštof a Nevis a téhož dne byla slavnostně vztýčena vlajka nového státu. Tvoří ji široký široký černý pruh, který je lemován žlutými proužky a který dělí vlajkový list na zelený trojúhelník u šerdy a červený trojúhelník ve vlajkové části. Na černém pruhu jsou umístěny dvě bílé pěticípé hvězdy, které sřejmě symbolizují dva hlavní ost-

rovky. (91. Flaggenmitteilung z 10. října 1983)

abr

BONAIRE

Symbolika vlajky, jejíž vyobrazení a popis jsme otiskli ve Vexillolegii č. 51, s. 1082 - 1083, je následující: Bílý široký stupeň symbolizuje vzestupnou tendenci k zajištění blahobytu. Bílá je barva svobody a míru, jež se projevují klidem a prostotou, vlastnostmi charakteristickými pro tento ostrov. Žlutá je barvou slunce, životní síly, růstu a úspěchu Bonaire a připomíná také žluté květy sapanu, stromu, jímž je ostrov proslulý a z jeho dřeva se získává žluté barvivo. Modrá je barva moře. Obyvatelé Bonaire byli vždy mořeplavci a

modré pole vlajky symbolizuje mořské vlny, na nichž generace Bonairanů dávaly v sázku své životy, aby si vydělaly na chléb pro své rodiny, které vystály mnoho strachu, když jejich životelé byli za bouřlivého počasí na širém moři. Uprostřed bílého pruhu je kompasová růžice, symbol cílevědomosti Bonairanů. Ti jsou známi nejen jako dobří námořníci, ale i jako spolehliví kapitáni. Cit pro směr větru a správnou plavbu je každému obyvateli ostrova takřka vrozený. Tato schopnost orientovat se je rovněž vyjádřena kompasem. Jeho symbol - kruh se střílkovými hroty - je výrazem bonairské sebejistoty a smyslu pro rozhodnost. V kruhu umístěná červená šesticípá hvězda je symbolem brannosti a bojovnosti. Její červená barva je znamením vůle v tvrdém boji o přežití, jejich šest cípů připomíná šest tradičních vesnic, v nichž Bonairané odedávna sídlí.

Anton Jansen, Haag

SVĚTOVÉ SHROMÁŽDĚNÍ ZA MÍR A ŽIVOT, PROTI JADERNÉ VÁLCE

V Praze se konalo ve dnech 21. až 26. června 1983 za účasti 3625 delegátů ze 132 zemí světa a 119 mezinárodních organizací Světové mírové shromáždění. Při této příležitosti byly u Sjezdového paláce, kde jednání probíhala, a v pražských ulicích vyvěšeny modré vlajky s bílou kresbou emblému

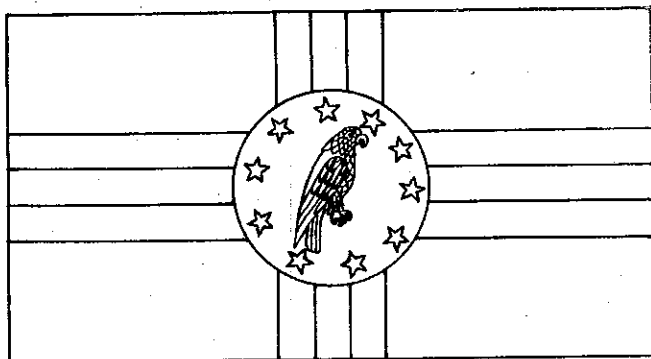

tohoto shromáždění. Autorkou emblému je mladá výtvarnice Marie Králová, absolventka Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze, žákyně profesora Hegara. Poměr stran vlajky vyvěšené u Sjezdového paláce byl 1:2, vlajky v ulicích byly vyrobeny v poměru stran 2:3. Modrá barva měla různé odstíny. Papírové vlaječky, které byly také v oběhu, byly světle modré a měly emblém šestibarevný (barvy tmavě modrá, červená, žlutá, zelená a fialová); jeho kresba a text byly stříbrné. O Marii Králové viz Naše rodina, 1983, č. 24, s. 13.

lm

DOMINIKA

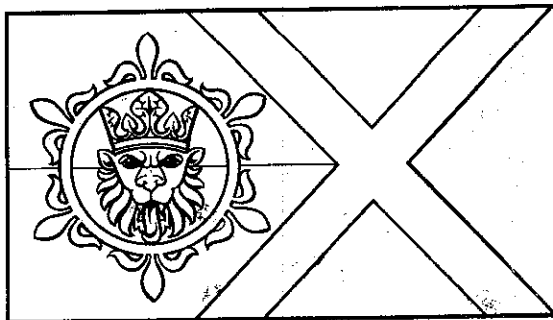
Informaci o úpravě vlajky Dominického společenství (Vexilologie č. 51, s. 1083) doplňujeme kresbou získanou přímo z Dominiky. Její barevné provedení potvrzuje, že skutečně došlo

k přeskupení bílého a černého pruhu na vlajce. Hvězd je však stále deset a ani kresba větévky není patrná. Papoušek je podle dominických pramenů zván sisseron, nikoli sisserou, a latinsky se jmenuje Amazon Imperialis.

rk

VLAJKA 10. MEZINÁRODNÍHO VEXILOLOGICKÉHO KONGRESU

peřadí kongresu. V žerďové části je umístěn žlutý emblém Heraldické společnosti, který byl zaveden v roce 1956. Modrá a červená jsou barvy Heraldické společnosti. V původním návrhu byl vlajkový list obdélníkový, avšak ukázalo se, že římská číslice lépe vynikne, je-li list vykrojen. Vlajka byla vyvěšena na holywellské věži v oxfordské Nové koleji po dobu konání kongresu. Kromě ní bylo zhotoveno padesát stolních vlajček, které si mohli účastníci kongresu koupit a odvézt domů jako pěkný suvenýr.

abr

VEKILOLOGICKÁ LITERATURA

Maure Talocci: Guida Alle Bandiere di Tutte il Mondo. Milano, Mondadori 1982. 272 s. Cena 15 000,- lir.

Další z řady encyklopedických příruček o vlajkách a státních znacích celého světa vyšla v lonském roce v Miláně. Je to již její 2. vydání, které revidoval a opatřil řadou doplnků Whitney Smith. Její anglická verze se v zápětí prodávala ve Velké Británii (vydalo ji londýnské nakladatelství Sidgwick and Johnson) a ve Spojených státech (Morrow, Quill) pod názvem Guide to the flags of the world. Svým rozsahem se podobá knize Wappen und Flaggen aller Nationen, o níž jsme referovali ve Vexilologii č. 44, s. 869-870. Na rozdíl od ní je však členěna do kapitol podle světadílů. V nich nejsou státy řazeny abecedně, ale geograficky ve směru od severu k jihu a od západu na východ, a to ne zcela důsledně. Závěrečná část knihy je věnována mezinárodním vlajkám, slovníčku nejužívanějších termínů, rejstříku a stručné bibliografii.

V knize najdeme řadu nových vlajek, např. státní vlajku Sýrie (se dvěma hvězdami), Belau, Vanuatu, prezidentskou vlajku Nigérie či královskou vlajku Bahrajnu. Z nových státních znaků tu zaznamenáváme např. znak Španělska, Vanuatu nebo barevné provedení znaku Mali, v němž převládá modrá barva. Na rozdíl od předchozích Smithových děl má zde ekvádorská provincie Azuay bíločervenou vlajku a provincie Esmeraldas bílozelenou. Pořadí pruhů na vlajce Imbabury je zelený, bílý a červený s modrým klínem ve vlajkové části listu. U vlajky Mata Grosso do Sul je bílý pruh úhlopříčný. U norských okresů chybí vlajka Rogalandu a Telemarku, nenajdeme ani vlajku japonského Kjóta.

Za nedostatek této publikace lze označit skutečnost, že nejsou uváděny poměry šířky k délce vlajkového listu jednotlivých vlajek. Kresby vlajek jsou větší než v řadě podobných publikací, detaily na nich jsou však často nezřetelné. Zobrazení vlajek v pohybu působí sice živě, ale pro odborné publikace je dost nevhodné. Toho si zřejmě autoři knihy byli vědomi, a tak kresby tohoto typu doplnili - na úkor místa pro další kresby - ještě "statickými" kresbami státních vlajek. Nezabránili však tomu, aby se do knihy nedostaly některé chyby a nepřesnosti. Z nich uvedme alespoň chybějící čárky a háček v nápisu na prezidentské standartě Československa a nepřesnou kresbu bavorské vlajky.

Ing. A. Brožek

Jerzy Dzierwulski - Adam Gańko - Elżbieta Dzierwulska - Andrzej Bełkowski: Vademecum sygnalizacji jachtowej. Warszawa, Sport i Turystyka 1981. 156 s. Cena 28,- zł.

Na pultech Polského kulturního střediska v Praze se před nedávnem objevila publikace, která je sice určena především polským jachtařům, ale která zaujme i československé vexilology. Vlajkám a praporům je totiž věnována celá 6. kapitola na stranách 121 až 152. Zpracoval ji náš dlouholetý spolupracovník ing. A. Bełkowski, který v ní nejprve vysvětlil základní vexilologické pojmy a poté popsal polské státní vlaj-

ky, vlajky polského námořnictva a služební vlajky polských státních lodí. (Jejich barevné kresby jsou otištěny na barevných přílohách 3 až 5 na konci knihy.) Některé z nich známe již z autorova článku ve Vexilologii č. 29, s. 455 až 460, kde však byly pouze černobílé. Neméně zajímavé jsou i vlajky polských námořních společností a jachtařských klubů (příloha 6 a 7). Následují stručné popisy vlajek těch států, které mají přístup k moři. Jejich barevné kresby najdeme v příloze 8. Jsou však velmi malé, a tak některé detaily jsou velmi zjednodušené (např. bulharská a indická vlajka). Navíc mají unifikované rozměry. Závěr této vexilologické kapitoly tvoří zásady pro navrhování klubovních a osobních vlajek. Kniha je brežovaná a prodává se za Kčs 13,50.

abr

Aleš Brožek: A list of books on vexillology published in 1979-1981. 5 s. Supplements to a list of books on vexillology published in 1979-1981. 1 s. Aleš Brožek: The bibliography of books on vexillology published in 1982. 2 s.

A. Brožek uveřejnil výborný cyklostylovaný seznam knižní vexilologické literatury z celého světa vydané v letech 1979 až 1981 s doplňky, který čítá celkem 111 titulů. Soupis je sestaven na základě excerpce národních bibliografií, vydavatelských seznamů, údajů ve vexilologických časopisech i osobních sdělení. Seznam pokračuje bibliografií za rok 1982 (21 knižních titulů), na niž budou navazovat další roční bibliografie. Tento záslužný Brožkův počin bude mít jistě příznivou odezvu i v zahraničí.

la

OPRAVA

V článku J. M. Kurasova Vlajky francouzské Polynésie, který jsme otiskli ve Vexilologii č. 26, je na straně 403 dvakrát chybně uvedeno jméno francouzského admirála Abela Auberta Dupetit-Thouarse. Za zkomoleninu vzniklou retranskripcí s azbuky se čtenářům i autorovi alespon dodatečně omlouváme a ing. J. Tenorovi děkujeme za upozornění.

VEXILOLOGIE - zpravodaj Vexilologického klubu při Obvodním kulturním domě v Praze 3, Kalininova 53, 130 00 Praha 3. Vychází nepravidelně a je určen pouze členům klubu. Toto číslo připravil ing. A. Brožek za spolupráce dr. L. Machy, ČSe. Výtvarně spolupracoval ing. M. Kroupa.

Listopad 1983

č. 52